

sobil se však dovolatel změnou žalobního žádání při roku dne 23. března 1927, které nižšími soudy bylo připuštěno a jest proto položiti za základ rozhodování toto změněné žalobní žádání na dodání 10 pytlů mouky jednomleté. Odvolací soud zamítl tuto žalobní žádost jako neodůvodněnou, poněvadž žalovaný dopisem ze dne 26. listopadu 1926 prohlásil, že od smlouvy ustupuje. Tomuto názoru nelze však přisvědčiti, poněvadž žalovaný v této době nebyl již oprávněn od smlouvy ustoupiti. V řečeném vládním nařízení není sice pro ustoupení od smlouvy určena lhůta. Nemůže však býti pochybností, že toto ustoupení prohlásiti jest ihned, nejpozději jak se k tomu udá příležitost, poněvadž by jinak byla umožněna nekalá spekulace ke škodě druhé strany, což nemohlo býti úmyslem vládního nařízení. Žaloba byla doručena žalovanému 20. října 1926 a musil by býval žalovaný ihned prohlásiti, že ustupuje od smlouvy. Toho však neučinil a namítal toliko při ústním jednání 19. listopadu 1926, že žitnou mouku Ol nemůže již dodati, nýbrž toliko mouku jednomletou a že bylo smluveno, že mouku jest zaplatiti při dodání. Z toho musilo býti bezpochybně vyvozováno, že nechce použití práva k ustoupení od smlouvy. Prohlásil pak ustoupení od smlouvy teprve dne 26. listopadu 1926. Nehledě k tomu, že takovýto postup odporuje zásadě poctivosti v obchodování, nelze toto prohlášení o ustoupení považovati za právně platné, poněvadž se nestalo ihned. Tím, že žalobní žádost zněla původně na dodání žitné mouky Ol, nebylo žalovanému nikterak zabráněno, by neprohlásil ustoupení od smlouvy ihned, a byl by býval musil tak učiniti, neboť musil věděti, že dovolatel chce uplatňovati práva z této smlouvy. Z toho, že dovolatel neodpověděl na prohlášení žalovaného o ustoupení ze dne 26. listopadu 1926, může býti tím méně usuzováno na jeho souhlas s ustoupením, ana právní rozepře byla již v běhu. Dovolání musilo býti proto vyhověno a žalovaný odsouzen k dodání deseti pytlů jednomleté mouky. Kupní cenu jest zaplatiti do čtrnácti dnů po dodání, o cenovém rozdílu jest se stranám dohodnouti podle § 6 (4) vl. nař., pokud se týče jest její určení přenechatí sporu.

Čís. 7996.

Vyjmajíc případ druhé věty § 1168 obč. zák. nemůže se podnikatel z důvodu § 1168 obč. zák. domáhati náhrady škody, nýbrž má jedině nárok na smlouvenou odměnu. I v případě druhého odstavce § 1168 obč. zák. může se podnikatel domáhati jedině zrušení smlouvy za podmínek tam vytčených a důsledkem toho jen smluvní odměny ve smyslu prvního odstavce § 1168 obč. zák.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1928, Rv I 1476/27.)

Žalobce měl obstarati pro žalovanou firmu odvoz dříví z lesů na stanice. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalované náhrady škody, ježto prý žalovaná, neučinivši závčas dispoice, znemožnila pro-

vedení smlouvy a tím způsobila žalobci škodu. Procesní soud první stolice uznal částečně podle žaloby, odvolací soud k odvolání žalované napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Již podle všeobecných zásad o plnění (§ 904 obč. zák., čl. 326 obch. zák.) mohl žalobce důvodně očekávat dání dispozic žalovanou firmou bez prodlení. Proto též tvrzení odvolatelky, že byla oprávněna dáti dispozice kdykoliv, není odůvodněno a přiči se zásadám poctivého obchodování. Ostatně i sama žalovaná ve skutečnosti hájila jinou zásadu, neboť již dopisem ze dne 22. července 1925 pokoušela se tvrditi prodlení žalobcovo v dovozu dříví a prohlašovala zásadu, že musí bezpodmínečně na tom trvati, by se s dovozem ihned započalo. Náhled odvolatelky jest jen potud správným, pokud uznává, že žalobce mohl použití práva podle § 1168 druhý odstavec obč. zák. a že mohla fakticky až do konce dodatečné lhůty ji žalobcem udělené dáti dispozice. Nelze však sdíleti další její vývody, že si žalobce nemůže činiti nároky na náhradu škody. § 1168 obč. zák. v prvním odstavci v první větě pojednává přesně o případě, kde nedojde k provedení díla. V druhé větě podle jejího doslovu pojednává o dalším případě, kde podnikatel při provádění díla jest zkrácen ztrátou času, ve kterémž případě mu (podnikateli) náleží přiměřené odškodnění. Tím spíše v souzeném případě, kde vinou žalované firmy, nynější odvolatelky, nejen že nedošlo k provedení díla, nýbrž žalobci (podnikateli) byla víceměsíčním prodlením žalované strany v dání dispozice a v poskytnutí možnosti odvozu dříví z lesa způsobena skutečná škoda. Proto první soud správně posoudil věc po právní stránce, když s poukazem k tomu, že žalobce, jenž neuplatňuje nárok na úplatu, domáhá se pouze náhrady skutečné škody jemu žalovanou firmou způsobené tím, že následkem diferencí Františka P-a se žalovanou firmou zakázal dřívější dovoz sporného dříví ze svých lesů, vyslovil povinnost žalované firmy k náhradě škody tím žalobci povstale podle § 1295 obč. zák. Otázku, zda by snad žalobci ze skutečného provedení odvozu nekynul užitek, nelze směřovati s otázkou povinnosti k náhradě škody způsobené žalovanou firmou její prodlením v dání dispozic žalobci k odvozu, kteroužto povinnost náhradní dlužno posuzovati podle všeobecných zásad o náhradě škody. § 1168 první věta obč. zák. podle svého doslovu a ve srovnání s druhou větou upravuje nárok podnikatele, když k provedení díla v pravidelnou dobu, — tedy bez dalších komplikací, — nedojde; pakliže však dojde ještě k dalšímu zavinění objednatele jeho prodlením, kterým vzejde podnikateli další škoda, vzcházejí v tomto směru další samostatné nároky náhradní podle všeobecných zásad o náhradě škody (§ 1295 obč. zák., čl. 283 obch. zák.).

N e j v y š š í s o u d zamítl zcela žalobu.

D ů v o d y:

Oprávněn je dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. Nižší soudy zdůraznily, že se žalobce nedomáhá smlouveného platu náležejícího mu podle smlouvy ve smyslu prvního odstavce § 1168 obč. zák. ani ušlého

zisku, nýbrž náhrady skutečné škody vzniklé mu výlohami příprav k splnění původního smluvního závazku. Jedině o tomto nároku bude uváženo v dovolacím řízení. I odvolací soud má za to, že žalobce má nárok na náhradu skutečné škody. Předpis § 1168 obč. zák. však vylučuje, by žalobce požadoval úspěšně náhradu této škody podle § 1295 obč. zák. Vyjímajíc druhou větu odstavce prvního téhož §, o který případ tu nejde, nemluví zákon v § 1168 o závazku a tím i o právu k náhradě škody, nýbrž vyhradil podnikateli jedině nárok na smlouvenou odměnu, tudíž nárok na splnění. (Srovnej k tomu Krainz-Ehrenzweig, Schuldverhältnisse str. 449, a Bericht der Kommission für Justizgegenstände str. 243. k § 1155 obč. zák., jenž obsahuje podobné ustanovení). Názor Sedláčkův (Oblig. II. str. 147. 5.), na který poukazuje žalobce v dovolací odpovědi, týče se ušlého zisku, t. j. náhrady škody způsobené zlým úmyslem nebo hrubou nedbalostí na straně objednavatelově, kterýž nárok není uplatněn. I v případě druhého odstavce § 1168 může podnikatel domáhati se jedině zrušení smlouvy za podmínek tam výtčených, a důsledkem toho jen smluvní odměny ve smyslu prvního odstavce. Jde tu o zvláštní předpis pro tento smluvní poměr, neplatí tu obecný předpis §§ 918, 920 a 921 obč. zák., jež mají výslovně ustanovení o náhradě škody (podobně na př. i předpis § 932 první odstavec poslední věta) a j. V případech § 1168, vyjímajíc případ druhé věty prvního odstavce, může podnikatel požadovati jen smlouvenou odměnu zmenšenou o případné úspory neb o zisk způsobem tam blíže výtčeným, a nemůže se proto s opomenutím tohoto předpisu domáhati náhrady škody z důvodu § 1295 obč. zák. Právní důsledky smlouvy jsou v § 1168 přesně výtčeny. Vyloučením nároku na náhradu škody, jak byla zažalována, není postavení žalobce jako podnikatele zhoršeno v poměru k postavení žalovaného jako objednatel. Lze předpokládati, že podnikatel, uváživ zrale risiko podniku, smluvil odměnu v takové výši, že jsou v ní zahrnuty všechny hotové výlohy k provedení díla. Jest proto v ní zahrnuta i náhrada skutečné škody vzniklé z viny objednatelovy anebo i z jiných skutečností na jeho straně, a není již proto příčiny, by podnikatel měl nárok na jiné nebo na více, než na smlouvenou odměnu. Podnikatel bude moci snáze dokázati výši této odměny, než škody utrpěné zaviněním objednavatelovým, kdežto na tomto bude, by se bránil námitkou úspor anebo skutečného neb úmyslně opomenutého zisku, což mu zajisté bude možné jen v případech snadno prokázatelných. Po této stránce má podnikatel vždy snazší postavení než objednatel. Naproti tomu není důvodu, by postavení objednavatelovo bylo zhoršeno ve prospěch podnikatelův, t. j. by byl po případě objednatel nucen nahraditi podnikateli více, než mu přísluší jako smlouvená odměna. Upírá tudíž zákon podnikateli nárok na náhradu škody, jenž by po případě mohl převýšiti nárok příslušející mu podle § 1168. Tomu nasvědčuje předpis druhé věty prvního odstavce, podle něhož se může domáhati náhrady škody, jen když bylo dílo skutečně provedeno, kde nárok jeho na smlouvenou odměnu není vůbec sporný. Žalobní nárok na náhradu škody není tudíž oprávněn co do právního důvodu, neboť odporuje § 1168 obč. zák. aniž lze říci, že by v něm byl obsažen nárok na plnění podle tohoto předpisu.